

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา และวิธีการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา 6 ชนิด ได้แก่ บะข่างโว่ เดินกะลาไม้โก้งแก่ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จักจั่น และ ก้องท้อป จากปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในชุมชน โดยเปิดโอกาสให้ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 6 ท่านว่าอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้งานได้ ไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทรายในระหว่างเดือน สิงหาคม ถึงเดือน กันยายน พ.ศ. 2560 สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม (Pre-test and Post-test) แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม (Observation Form) และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม (Questionnaire) สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา

หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาพัฒนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนการทำและวิธีการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา ตลอดจนสามารถเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนาได้ ถือเป็นการอนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม คือ นักเรียนระดับประถมศึกษา และเยาวชนที่สนใจ

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบไปด้วย 6 หัวข้อ ได้แก่ บะข่างโว่ เดินกะลาไม้โก้งแก่ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จักจั่น ก้องท้อป รวมทั้งสิ้น 15 ชั่วโมง วิทยากร คือ คุณอานนท์ ไชยรัตน์ และ คุณคณิโท อินทแก้ว ปราชญ์ชาวบ้านของศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน “สลีปิงจายแก้วกว้าง” ผู้ช่วยวิทยากร คือ คุณสรศักดิ์ ดวงศรี และ คุณขจรศักดิ์ ปัญญาเรือน โดยวิทยากรใช้เทคนิคการบรรยาย การสาธิต การฝึกปฏิบัติ และเกมการแข่งขัน

ประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรมโดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม สำหรับสื่อการสอน ประกอบด้วย หนังสือการ์ตูน เรื่อง ของ

เล่นพื้นบ้านล้านนา..ย้อนอดีต.. วิถีทัศน์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา และเอกสารประกอบการฝึกอบรมจากเนื้อหาในเล่มหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของบะข่างไว่ ส่วนประกอบของบะข่างไว่ ขั้นตอนการทำบะข่างไว่ วิธีการเล่นบะข่างไว่ และ เทคนิคการเล่นบะข่างไว่ สำหรับหัวข้อ “บะข่างไว่” โดยในหัวข้อ “เดินกะลา” “ไม้โก่งเก้ง” “คอปเตอร์ไม้ไผ่” “จิ้งจั่น” “ก้องท้อป” นั้นจะมีเนื้อหาเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในการทำ ขั้นตอนการทำ และ วิธีการเล่น

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการฝึกอบรมของผู้เข้าอบรม

ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนอบรม และคะแนนหลังอบรมของผู้เข้าอบรม โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัยจำนวน 25 ข้อ พบว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนอบรมเท่ากับ 7.33 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังอบรมเท่ากับ 19.07 คะแนน เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่าผู้เข้าอบรมทุกคนมีคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้นทุกคน สามารถคำนวณหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้เฉลี่ยได้ร้อยละ 46.93 ซึ่งเมื่อนำไปทดสอบทางสถิติโดยใช้ค่าที (Paired Sample t-test) พบว่า ผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม

ผลการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรมในครั้งที่ 2 ครั้งที่ 3 และ ครั้งที่ 4 โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการฝึกอบรม พบว่าโดยภาพรวมผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังในระหว่างการฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.224) ทั้งนี้ผู้เข้าอบรมทุกคนแสดงพฤติกรรมดังนี้ กระตือรือร้นที่จะเล่นของเล่น เกิดความสนุกสนานในขณะที่กำลังเล่นของเล่น ตั้งใจเรียนรู้ขั้นตอนการทำของเล่น ได้ฝึกเล่นของเล่น พยายามที่จะเล่นของเล่นให้เป็น สามารถเล่นของเล่นได้ และสนใจเรียนรู้ขั้นตอนการทำของเล่น นอกจากนั้นผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ยังแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ มีส่วนร่วมในขั้นตอนการทำของเล่น สามารถบอกวิธีการเล่นของเล่นให้ผู้อื่นได้ และสามารถบอกวิธีการทำของเล่นให้ผู้อื่นได้

4. ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการฝึกอบรม

ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60.0 มีอายุเฉลี่ย 10.50 ปี มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.00 คิดเป็นร้อยละ 36.6

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.674) โดยมีความรู้และ

ทักษะก่อนเข้ารับการอบรมหัวข้อ บะข่างโว่ ไม่โก่งแก่ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จั๊กจั่น และ ก้องท้อป จัดอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่หัวข้อ เดินกะลา จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.467) โดยมีความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรมหัวข้อ บะข่างโว่ ไม่โก่งแก่ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จั๊กจั่น และ ก้องท้อป ในระดับมาก ในขณะที่หัวข้อ เดินกะลา จัดอยู่ในระดับมากที่สุด

ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อวิทยากรด้านความรู้ของวิทยากรจัดอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.82 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.310) ด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของวิทยากรจัดอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.308) และผู้เข้าอบรมเห็นด้วยอย่างยิ่งสำหรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่วิทยากร (ค่าเฉลี่ย 4.57 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.435)

ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมโดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.74 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.273) โดยประเด็นย่อยทุกประเด็นจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ อาหารว่างและเครื่องดื่ม การฝึกปฏิบัติทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา การฝึกปฏิบัติเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา การสาธิตของวิทยากร หนังสือการ์ตูน เรื่อง ของเล่นพื้นบ้านล้านนา..ย้อนอดีต.. วิถีทัศน์เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนา การดำเนินงานของผู้จัดโครงการฝึกอบรม ช่วงเวลาที่จัดฝึกอบรม ระยะเวลาการฝึกอบรมตลอดหลักสูตร ความพร้อมของเครื่องมือที่ใช้ในการทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา ความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการฝึกอบรม เกมการแข่งขันของเล่นพื้นบ้านล้านนา การบรรยายของวิทยากร เอกสารประกอบการฝึกอบรม และ สถานที่จัดฝึกอบรม

อภิปรายผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม และ เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา หลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย ชื่อหลักสูตร, หลักการและเหตุผล, วัตถุประสงค์, ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ, คุณสมบัติของผู้เข้าอบรม, โครงสร้างหลักสูตรซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับหัวข้อและเนื้อหา วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ระยะเวลาของแต่ละหัวข้อ, วิทยากร, วิธีการประเมินการเรียนรู้, เทคนิคการฝึกอบรม, สื่อการสอน และ กำหนดการฝึกอบรม สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ จิวพานิชย์ และ ชัยวัฒน์ วารี (2554: บทคัดย่อ) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการสร้างบทเรียนออนไลน์ โดยใช้ LMS Moodle เพื่อการเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งหลักสูตรมีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร โครงสร้าง เวลาการอบรม เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การติดตาม การวัดและการประเมินผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเก็บรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำของเล่นพื้นบ้านล้านนา และวิธีการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา 6 ชนิด ได้แก่ บะข่างโว่ เดินกะลา ไม่โก่งแก่ง คอปเตอร์ไม้ไผ่ จักจั่น และ ก้อนท้อป จากปราชญ์ชาวบ้านและผู้รู้ในชุมชน แล้วดำเนินการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ณ ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนา “สลีปงัยแก้วกว้าง” บ้านสันทรายต้นกอก ตำบลฟ้าฮ่าม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้ในชุมชน และบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม แล้วผู้วิจัยจึงจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ผลิตภัณฑ์การสอนที่ต้องใช้ในระหว่างการทำของเล่น และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม หลังจากนั้นจึงนำหลักสูตรฝึกอบรมให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่านประเมินคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้ผลการประเมินจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่าหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ได้ ผู้วิจัยจึงนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้จริงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนบ้านท่าหลวงสันทราย โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรม แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าอบรมระหว่างการทำของเล่น และแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมหลังการทำของเล่น เป็นเครื่องมือในการประเมินผลการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ รังสิมันต์วงศ์ และ ทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ (2559: 96) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบระเบียบ รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น สามารถได้จำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้ ขั้นตอนแรก การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่สอง การพัฒนาหลักสูตร และตรวจสอบ คุณภาพหลักสูตร ขั้นตอนที่สาม การศึกษาผลการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ประพนธ์ โอทกานนท์ และคณะ (2557: 716) ซึ่งได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการจัดการความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย โดยงานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมทักษะการจัดการความรู้ด้านการสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงวัย ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ยกร่างหลักสูตร ระยะที่ 2 นำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 3 ประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรที่สร้างขึ้น ทั้งการประเมินผลหลักสูตรก่อนระหว่าง และหลังการใช้หลักสูตร

สำหรับผลประเมินการใช้หลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการทำของเล่น ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย 25 ข้อ แบ่งออกเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 17 ข้อ และแบบเติมคำ จำนวน 8 ข้อ พบว่าผู้เข้าอบรมมีคะแนนหลังอบรมสูงกว่าก่อนอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้เข้าอบรมทุกคนมีคะแนนหลังอบรมเพิ่มขึ้นทุกคน สามารถคำนวณหาค่าร้อยละความก้าวหน้าของผลการเรียนรู้เฉลี่ยได้ร้อยละ 46.93 สำหรับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะก่อนเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่ความคิดเห็นของผู้เข้าอบรมที่มีต่อระดับความรู้และทักษะหลังเข้ารับการอบรม โดยภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ของเล่นพื้นบ้าน ซึ่งใช้แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลัง (The One- Group Pretest-Posttest Design) ผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน (สาธิตา สำเภาทอง และ มาเรียม นิลพันธุ์, 2554: 245) และสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การใช้ของเล่นพื้นบ้าน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้แบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ ชนิด 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ของเล่นพื้นบ้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (อรรพรรณ เตชะโสด, 2552: บทคัดย่อ)

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. การใช้ภาษาของวิทยากร

วิทยากรมีบทบาทหน้าที่ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และประสบการณ์ต่างๆ ให้แก่ผู้เข้าอบรม ดังนั้นการเลือกใช้ภาษาพูดที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง การใช้ภาษาถิ่น ที่เรียกว่า ภาษาเหนือ ภาษาล้านนา หรือ คำเมือง เป็นสื่อกลางในการสื่อสารตลอดระยะเวลาของการฝึกอบรม ถึงแม้ว่าจะสามารถสร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง รวมถึงช่วยให้สามารถสื่อความหมายในเนื้อหาของการฝึกอบรมที่เกี่ยวข้องกับของเล่นพื้นบ้านล้านนาได้ดีก็ตาม แต่ในทางตรงข้ามการใช้ภาษาถิ่นก็อาจเป็นอุปสรรคทำให้ผู้เข้าอบรมบางกลุ่มไม่สามารถเข้าใจความหมายที่วิทยากรต้องการจะสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ปัญหาดังกล่าวข้างต้นมักเกิดขึ้นกับผู้เข้าอบรมที่ไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในแถบภาคเหนือ หรือผู้เข้าอบรมที่เป็นคนเหนือโดยกำเนิด แต่ไม่สามารถเข้าใจภาษาเหนือได้ทั้งหมด ดังนั้นวิทยากรซึ่งสามารถใช้ภาษาเหนือเป็นสื่อกลางในการสื่อสารได้ดีที่สุดและมีความถนัดมากที่สุด เพราะเป็นคนจังหวัดเชียงใหม่โดยกำเนิดนั้น จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความเข้าใจของผู้เข้าอบรม ดังนั้นก่อนที่วิทยากรจะเลือกใช้ภาษาเหนือเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของ ผู้เข้าอบรมก่อน หรือในกรณีที่ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าใจภาษาเหนือได้ วิทยากรจำเป็นต้องสื่อสารโดยใช้ภาษากลางเป็นหลัก

2. การทำหน้าที่ของวิทยากร

วิทยากรซึ่งเป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน หรือผู้รู้ในชุมชน ที่มีความรู้จริงในเรื่องของเล่นพื้นบ้านล้านนา เป็นคุณสมบัติสำคัญของวิทยากรข้อหนึ่ง อย่างไรก็ตามการจะเป็นวิทยากรมืออาชีพได้นั้น วิทยากรต้องมีความรู้และคุณสมบัติอื่นๆ อีกหลายประการ อาทิ บทบาทหน้าที่ของวิทยากร บุคลิกภาพที่ดีของวิทยากร จรรยาบรรณของวิทยากร หลักการใช้สื่อจิตวิทยาในการสอน เทคนิคการพูด การสื่อสาร และการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ดังนั้นวิทยากรจึงจำเป็นต้องศึกษาและประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด รวมถึงวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาความรู้

ความสามารถ ตลอดจนทักษะในการเป็นวิทยากร เพื่อให้เกิดความชำนาญจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของวิทยากรได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา

การประกาศนโยบาย "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้" ของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนต้องบริหารจัดการหลักสูตรโดยการปรับโครงสร้างเวลาเรียน และปรับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการ “สอนน้อย แต่เรียนรู้มาก: Teach Less Learn More” โดย “ลดเวลาสอนของครู” เป็นการลดสัดส่วนเวลาเรียนในห้องเรียนและเวลาของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอนลง ตลอดจนลดบทบาทจากผู้ให้ความรู้เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น “เพิ่มเวลารู้” เป็นการเพิ่มเวลาเรียนรู้ของผู้เรียนผ่านการลงมือปฏิบัติจริงทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนมีความสุขจากการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลายทั้งกิจกรรมที่กำหนดให้เรียน และกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเลือก เกิดการพัฒนาสมอง พัฒนาจิตใจ พัฒนาทักษะการปฏิบัติ และพัฒนาสุขภาพ ดังนั้นบุคลากรในสถานศึกษาต่างๆ สามารถนำหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ไปจัดเป็นกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ให้นักเรียนในโรงเรียนได้ ช่วยให้นักเรียนผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดกับการเรียนมากเกินไป ในขณะที่เดียวกันก็ได้รับองค์ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับของเล่นพื้นบ้านล้านนาด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งถัดไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นพัฒนาผู้เข้าอบรมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคม
2. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนาเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้เข้าอบรมวัยผู้ใหญ่ อาทิ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ประชาชน และผู้สนใจทั่วไป โดยเน้นพัฒนาศักยภาพของผู้เข้าอบรมในด้านทักษะการทำและการเล่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา เพื่อเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาด้านของเล่นพื้นบ้านล้านนา
3. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของเล่นพื้นบ้านล้านนา หรือของเล่นโบราณประเภทอื่นที่กำลังจะสูญหายไปจากชุมชนและสังคมไทย เพื่อเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเล่นพื้นบ้านล้านนา อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป
4. ควรพัฒนาหลักสูตรของเล่นพื้นบ้านล้านนาในมิติของการนำของเล่นพื้นบ้านไปเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษา ในรายวิชาต่างๆ อาทิ วิทยาศาสตร์ ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ ศิลปะ การงานอาชีพ เป็นต้น
5. ควรศึกษาความต้องการ ความเป็นไปได้ และผลกระทบของการนำหลักสูตรของเล่นพื้นบ้านล้านนาสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เข้าสู่ระบบการศึกษาในโรงเรียน ทั้งในรูปแบบการเชิญครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน หรือ การนำนักเรียนไปยังแหล่งเรียนรู้หรือสถานประกอบการของภูมิปัญญาท้องถิ่น